

UCHWAŁA NR XXXVI/267/2018
RADY POWIATU PUCKIEGO
z dnia 19 lutego 2018 r.

w sprawie: przyjęcia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puckim na lata 2018 – 2020.

Na podstawie: art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 4 oraz pkt 11 ustawy z dnia 05 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. z 2017 r., poz. 1868, z późn. zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697, z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puckim na lata 2018 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Puckiego

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Adam Zażemblowski

UZASADNIENIE

Zgodnie z przepisem art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań powiatu należy między innymi opracowanie i realizacja trzyletnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Dotychczasowy Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puckim przyjęty został na lata 2015- 2017. Obecnie zachodzi potrzeba przyjęcia nowego dokumentu na kolejny 3 letni okres.

Program rozwoju pieczy zastępczej jest spójny z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych. Głównym celem programu jest stworzenie warunków do rozwoju pieczy zastępczej ukierunkowanej na rodzinne formy. Cele szczegółowe to promowanie idei rodzicielstwa zastępczego i tworzenie nowych form wsparcia, zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom zastępczym w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz wyspecjalizowanie się placówek opiekuńczo-wychowawczych. Powyższe cele będą realizowane w różnym czasie przez okres 3 lat.

Program będzie monitorowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pucku. Dyrektor jednostki raz w roku będzie przedkładać sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji programu Radzie Powiatu Puckiego.

W związku z powyższym przyjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Załącznik
do uchwały Nr XXXVI/267/2018
Rady Powiatu Puckiego
z dnia 19 lutego 2018 r.

PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE PUCKIM
NA LATA 2018 – 2020

Puck 2018

Wprowadzenie

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. (t. j. Dz.U. z 2017r., poz. 697) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej. Ustawa ta stanowi, że obowiązek organizacji opieki zastępczej dla dziecka spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego.

Zgodnie z preambułą ustawy, celem podstawowym jest:

1. Dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troska o ich harmonijny rozwój i przyszła samodzielność życiowa oraz ochrona ich praw i wolności.
2. Dobro rodziny, która stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju oraz dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

Cel ten może być osiągnięty przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami.

Ustawa w sposób kompleksowy reguluje zagadnienia pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz określa konsekwencje bezskuteczności udzielanej pomocy poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej.

Art. 180 pkt.1 przedmiotowej ustawy wskazuje na obowiązek opracowania przez powiat 3 letniego programu rozwoju pieczy zastępczej. **Zarząd Powiatu Puckiego Uchwałą nr 30 z dnia 1 czerwca 2015 r., przyjął Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017, który realizowany był przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pucku.** W związku z upływającym okresem obowiązywania Programu, należało opracować nowy dokument, który na bazie dotychczasowych doświadczeń uwzględnia m.in. organizowanie opieki i wychowania w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, przyznawanie świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych przewidzianych ustawą.

Cele i zadania określone w niniejszym Programie, zostały sformułowane na podstawie oceny upływającego okresu programowania, analizy zagrożeń środowisk biologicznych, a także zaleceń Wojewody Województwa Pomorskiego. Niniejszy program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie Powiatu Puckiego, określa kierunki działań w perspektywie 3 letniej oraz ustala cele i zadania w zakresie prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie puckim. Do opracowania nowego dokumentu we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej zostały wykorzystane dane dotyczące środowiska rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich zadań.

Należy wskazać, że Powiat Pucki zapewnia oraz finansuje opiekę dla wszystkich dzieci kierowanych do pieczy zastępczej na podstawie postanowienia sądu.

Zapisy programu są spójne z aktami prawnymi, takimi jak:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
2. Konwencja Praw Dziecka
3. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
4. Ustawa o samorządzie powiatowym
5. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
6. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy
7. Ustawa o pomocy społecznej
8. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Puckim na lata 2016 - 2025
9. Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014 - 2020

Przedstawiony program został opracowany przez osoby zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie. W pracach zespołu uczestniczyły następujące osoby:

1. Ewa Weiss Miller
2. Karolina Holka
3. Barbara Twork
4. Monika Nawrot

Ponadto w programie zostały ujęte dane z Gminnych oraz Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu puckiego.

1. Diagnoza sytuacji rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z art. 10 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r. poz. 697) pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Głównym celem pracy z rodziną przezwyciężającą trudności jest podejmowanie działań przywracających rodzinie zdolności prawidłowego wypełniania swoich funkcji.

Tabela nr 1 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych gminach Powiatu Puckiego (stan na dzień 31.12.2017r.)

Lp.	Gmina	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba dzieci w tych rodzinach
1.	Hel	3668	37	63
2.	Jastarnia	3874	71	112
3.	Władysławowo	15 400	197	387
4.	Puck	24 850	259	150
5.	Gmina Puck	11 396	308	237
6.	Krokowa	10 658	306	361
7.	Kosakowo	11 751	234	52
Razem		81 597	1412	1362

Łącznie w Powiecie Puckim korzysta z pomocy społecznej ponad 1412 rodzin z dziećmi. Liczba dzieci w tych rodzinach wynosi 1362.

Zgodnie z obowiązującymi zapisami w/w ustawy praca z rodziną prowadzona jest poprzez konsultacje i poradnictwo prawne, terapię i mediację, usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawną w szczególności w zakresie prawa rodzinnego, organizowanie grup wsparcia, a także poprzez przydzielenie rodzinie asystenta rodziny o czym mówi art. 11 ustawy.

Tabela nr 2 Zadania przewidziane ustawą realizowane przez gminę

Lp	Gmina	Zadania realizowane przez gminę					
		A	B	C	D	E	F
1	Hel						
2	Jastarnia	x	0	x	x	0	x
3	Władysławowo	x	x	x	x	0	x
4	Miasto Puck	0	0	x	0	0	x
5	Gmina Puck	x	0	x	0	0	x
6	Krokowa	x	0	x	x	0	x

7	Kosakowo	x	x	x	x	x	x
---	----------	---	---	---	---	---	---

Legenda:

A konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

B Terapie i mediacje

C Usługi dla rodzin w tym opiekuńcze i specjalistyczne

D Pomoc prawna

E Organizacja grup wsparcia

F Przydzielenie asystenta rodziny

Tabela nr 3 Wykaz gmin powiatu puckiego które posiadają Program wsparcia rodziny

Lp.	Gmina	Tak	Nie
1	Hel	x	
2	Jastarnia	x	
3	Władysławowo	x	
4	Miasto Puck	x	
5	Gmina Puck	x	
6	Krokowa	x	
7	Kosakowo	x	

W pracy z rodzinami ważne jest obejmowanie ich kompleksową pomocą, którą przedstawia tabela nr2. Z w/w tabel wynika, że gminy na terenie powiatu puckiego w większości oferują pomoc:

A konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

B Terapie i mediacje

C Usługi dla rodzin w tym opiekuńcze i specjalistyczne

D Pomoc prawna

E Organizacja grup wsparcia

F Przydzielenie asystenta rodziny

Ponadto w większości gmin jest realizowany program wsparcia rodziny lub jest na etapie tworzenia.

Jednakże nadal zauważa się problem pomocy specjalistycznej w formie grup wsparcia, prowadzenia terapii.

Tabela nr 4 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wymagających wsparcia asystenta rodziny (stan na dzień 31.12.2017r.)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin wymagających wsparcia asystenta rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach
1.	Hel	0	0	5	11
2.	Jastarnia	8	16	8	16
3.	Władysławowo	4	10	31	65
4.	Gmina Puck	22	39	22	39
5.	Miasto Puck	7	17	14	34
6.	Krokowa	9	27	14	44
7.	Kosakowo	39	38	23	51
Razem		89	147	117	260

Należy wskazać, że ustawodawca w swoich założeniach daje szereg możliwości odpowiednim organom samorządu terytorialnego do podejmowania działań na rzecz rodziny w której rozpoznano problemy. Kluczowym jest, aby wykorzystać wszystkie możliwe narzędzia w celu odbudowy rodziny i umożliwienia jej prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Ostatecznością zatem staje się umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej do którego dziecko trafia na podstawie postanowienia sądu rodzinnego bądź podczas interwencji prowadzonych zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w których jest zagrożone zdrowie i życie dziecka. Warto nadmienić w tym miejscu, że w związku z powyższym oraz w trosce o dobro dziecka PCPR w Pucku w 2017 roku zorganizował spotkanie przedstawicieli instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny oraz utworzył procedurę zabezpieczenia dobra małoletnich dzieci w systemie pieczy zastępczej.

Poniższa tabela pokazuje zagrożenie umieszczeń w pieczy zastępczej na terenie powiatu puckiego.

**Tabela nr 5 Liczba rodzin i liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy
(stan na dzień 31.12.2017r.)**

Lp.	Gmina	Liczba rodzin zagrożonych odbiorem dzieci	Liczba dzieci w tych rodzinach
1.	Hel	0	0
2.	Jastarnia	2	5
3.	Władysławowo	6	10
4.	Gmina Puck	6	16
5.	Miasto Puck	4	11
6.	Krokowa	2	4
7.	Kosakowo	39	38
Razem		59	84

Z analiz uzyskanych z poszczególnych gmin wynika, że stale występują rodziny wymagające wsparcia asystenta rodziny, zauważalny jest także problem zbyt małej ilości asystentów rodziny na potrzeby pojawiające się na terenach gmin. Całość analizy przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 6 Liczba zatrudnionych asystentów rodzin w poszczególnych gminach

Lp.	Gmina	L. rodzin objętych wsparciem asystenta	L. rodzin wymagających wsparcia	L. rodzin zagrożonych odbiorem dzieci	l. asystentów do 31.12.2017r.	l. asystentów od 01.01.2018r.
1.	Hel	5	0	0	1	1
2.	Jastarnia	8	8	2	1	1
3.	Władysławowo	31	4	6	3	3
4.	Puck Gmina	22	22	6	2	2
5.	Puck Miasto	14	7	4	1	1

6.	Krokowa	14	9	2	1	2
7.	Kosakowo	23	39	39	2	2
Razem		117	89	59	12	12

Jak wynika z powyższych zestawień¹ w Powiecie Puckim 117 rodzin zostało objętych wsparciem asystenta rodziny, którego zatrudnienie jest zadaniem własnym gminy wynikającym z art. 176 pkt 3) lit. a) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 pkt 7) gmina ma obowiązek monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W roku 2017 wsparcie takie dla rodzin realizowało 12 zatrudnionych asystentów. Konieczne jest objęcie wsparciem kolejnych 89 rodzin. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 zgodnie z art. 15 ust. 4 cyt. ustawy.

Aż 59 rodziny zagrożonych jest odbiorem dzieci i umieszczeniem ich w systemie pieczy zastępczej. Przy niewystarczającym wsparciu ze strony instytucji odpowiedzialnych za wsparcie rodziny, zwłaszcza przy niewystarczającej liczbie zatrudnionych asystentów aż 84 dzieci z tych rodzin może w przyszłości trafić do systemu pieczy zastępczej.

Należy również wskazać, że system pomocy rodzinom biologicznym realizowany przez Gminy ma ogromny wpływ na system pieczy zastępczej powiatu puckiego. Niewątpliwie zatem wszystkie jednostki powinny ze sobą współdziałać na rzecz prawa dziecka do wychowania w rodzinie.

System pieczy zastępczej w powiecie puckim

Problematyka pracy jaką prowadzą Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z rodzinami biologicznymi składają się na wskaźnik jakim są przyczyny umieszczania dzieci w systemie pieczy zastępczej co przedstawia poniższa tabela.

Pieczą zastępczą jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem, sprawowanej w przypadku niemożności zapewnienia jej przez rodziców biologicznych.

Najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci poza środowiskiem rodziny jest kombinacja następujących czynników: bezradność życiowa oraz obniżona wydolność wychowawcza połączona często z nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy.

¹ Dane ze sprawozdań Ośrodków Pomocy Społecznej.

Powody umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w latach 2015-2017 przedstawia tabela nr 7.

Tabela nr 7 Powody umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w latach 2015-2017

Lp	Przyczyny umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej	2015	2016	2017
1.	Przemoc art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	0	1	0
2.	Alkoholizm	10	8	15
3.	Choroba psychiczna rodziców	0	4	5
4.	Śmierć rodziców	0	3	1
5.	Bezradność opiekuńczo - wychowawcza	5	3	1
6.	Pobyt rodziców za granicą	0	0	0
7.	Pobyt rodzica w zakładzie karnym	3	1	0
8.	Porzucenie dziecka	4	5	0
9.	Inne (narkomania, ubezwłasnowolnienie rodziców, nieustalone ojcostwo, upośledzenia umysłowe rodziców i wynikające z tego ograniczenia)	0	2	0

Jak wynika z powyższego zestawienia główną przyczyną umieszczania dzieci w pieczy w Powiecie Puckim jest bezradność opiekuńczo – wychowawcza rodziców oraz alkoholizm. Często są to przyczyny sprzężone i występuje ich kilka np. alkoholizm jednego z rodziców, choroba psychiczna drugiego rodzica i ogólna bezradność opiekuńczo – wychowawcza.

Należy pamiętać i ponownie wskazać, iż umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest ostatecznością, która powinna nastąpić jedynie w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia dzieci i jedynie wówczas, kiedy zostały wyczerpane wszelkie możliwości pomocy i wsparcia dla rodziny. Konieczny jest również zaangażowany udział rodziców w poprawę sytuacji całej rodziny.

Tabela nr 8 Liczba dzieci umieszczanych w pieczy po raz pierwszy w poszczególnych latach 2013-2017(nowy umieszczenia)

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej ogółem (również poza powiatem)	W tym:	
		Pieczą instytucjonalną	Pieczą rodzinną
2013	59	33	26
2014	36	7	29
2015	22	10	12
2016	27	5	22
2017	23	11	12

Jak wynika z powyższego zestawienia w roku 2015 najmniej dzieci zostało umieszczonych w pieczy – 22. Rekordowy pod względem tej liczby okazał się rok 2013 gdzie liczba dzieci umieszczonych w pieczy po raz pierwszy wyniosła 59.

W roku 2017 umieszczonych zostało 23 dzieci. Mimo, iż jest to mniejsza liczba niż w roku poprzednim nie można wnioskować, iż jest to stała tendencja spadkowa.

Tabela nr 9 Gmina pochodzenia dzieci kierowanych do pieczy w roku 2017

Lp	Gmina	Liczba dzieci pochodzących z gminy i umieszczonych w pieczy zastępczej w roku 2017
1.	Hel	0
2.	Jastarnia	0
3.	Władysławowo	1
4.	Puck Gmina	2
5.	Puck Miasto	13
6.	Krokowa	0
7.	Kosakowo	1
8.	Inne (Gdynia, Wejherowo, Mława)	6
Razem		23

Jak wynika z powyższych danych największa liczba dzieci umieszczonych w roku 2017 po raz pierwszy w pieczy zastępczej pochodziła z miasta Puck – 13 dzieci oraz z terenu innego powiatu - 6. Zauważa się znacznie mniej umieszczeń w pieczy zastępczej niż w latach poprzednich.

W mieście Puck liczba rodzin korzystających z pomocy wynosi 259 a liczba dzieci w tych rodzinach to 150. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy w roku 2017 daje 8,60% liczby dzieci w systemie pomocy.

Zbliżoną liczbę rodzin i dzieci w systemie ma gmina Krokowa –306 rodzin, a w nich 361 dzieci, która skierowała do pieczy w roku 2017 zaledwie 1 dziecko co stanowi 0,20%. W gminie Puck liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wynosi 308 a w nich 237 dzieci. W pieczy umieszczono 2 dzieci co daje 0,80%.

Warto w tym miejscu przedstawić strukturę wiekową dzieci skierowanych do pieczy w roku 2017.

Tabela nr 10 Struktura wiekowa dzieci kierowanych do pieczy w roku 2017 (również umieszczanych poza powiatem) w podziale na formy pieczy.

Lp	wiek	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzinny dom dziecka	Placówki Opiekuńczo - wychowawcze	Razem
1.	do 1 roku	0	2	0	0	0	2
2.	1-3	1	0	1	0	0	2
3.	4-6		0	1	0	0	1
4.	7-10	2	0	0	0	0	2
5.	11 - 13	4	0	0	0	6	10
6.	14-17	3	0	0	0	3	6
7.	18-25	0	0	0	0	0	0
Razem		10	2	2	0	9	23

Jak wynika z powyższego zestawienia największą grupę dzieci kierowanych do pieczy stanowią dzieci w przedziale wiekowym 14 – 17 lat oraz 11 – 13 lat. Z powyższego można było by także wyciągnąć wniosek, że odbiór dzieci z rodzin biologicznych ma miejsce przeważnie wtedy kiedy małoletni obciążeni są wieloletnim doświadczaniem dysfunkcji rodziny, a także przeżywaniem traum w środowisku rodziny biologicznej, która najczęściej nie jest świadoma swoich obciążeń.

Tabela nr 11 Ogólna liczba dzieci przebywających w pieczy w poszczególnych latach

Rok	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem (również poza powiatem)
-----	---

2013	180
2014	190
2015	168
2016	166
2017 stan na 31.12.2017	166

Na dzień 31.12.2017 r. w pieczy zastępczej przebywało 166 dzieci w tym osoby, które uzyskały pełnoletność, kontynuują naukę i do ukończenia nauki – nie dłużej niż do 25 roku życia mają prawo przebywać w pieczy.

Na dzień 31.12.2017 roku w pieczy zastępczej organizowanej przez Powiat Pucki przebywało łącznie 166 dzieci. Poniżej przedstawione zostały gminy pochodzenia dzieci.

Tabela nr 12 Gmina pochodzenia dzieci przebywających w pieczy w Powiecie Puckim (stan na 31.12.2017r)

Lp	Gmina	Liczba dzieci przebywających w pieczy
1.	Hel	0
2.	Jastarnia	5
3.	Władysławowo	28
4.	Puck Gmina	46
5.	Puck Miasto	40
6.	Krokowa	13
7.	Kosakowo	17
8.	Inne (Gdynia, Reda, Lębork, Gdańsk, Wejherowo, Mława)	20
Razem		166

Jak wynika z powyższych danych, aż 28 % dzieci przebywających w pieczy zastępczej pochodzi z gminy Puck, Kolejne miejsce pod względem najwyższej liczby przebywających w pieczy dzieci ma miasto Puck 40 dzieci co daje 24% ogółu przebywających oraz Władysławowo – 28 dzieci przebywających w pieczy co daje 17 % ogólnej liczby.

Porównując dane z tej tabeli z danymi z tabeli nr 9 nadal ww. gminy utrzymują się w czołówce pod względem nowo kierowanych dzieci do pieczy i nowych umieszczeń.

Dzieci trafiają do różnych form pieczy zastępczej. Na terenie powiatu puckiego funkcjonują rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, zawodowe specjalistyczne oraz zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego oraz rodzinne domy dziecka.

Poniżej znajdują się tabele, które wskazują na funkcjonujące na terenie powiatu rodziny zastępcze oraz liczbę dzieci w nich funkcjonujące.

Tabela nr 13 Liczba rodzin zastępczych powiatu puckiego z podziałem na formy

Lp	Wyszczególnienie	Liczba rodzin zastępczych			
		2015	2016	2017	
				ogółem	W tym poza powiatem
1.	Rodzina zastępcza spokrewniona	44	41	47	3
2.	Rodzina zastępcza niezawodowa	17	18	21	3
3.	Rodzina zastępcza zawodowa	6	6	7	1
	Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	2	0
4.	Rodzinny Dom dziecka	1	1	3	1
	Ogółem	70	68	72	9

Jak wynika z zestawienia w tabeli nr 13 w Powiecie Puckim posiadamy najwięcej rodzin zastępczych spokrewnionych, następnie rodzin zastępczych niezawodowych. Bardzo mało jest rodzin zastępczych zawodowych i dwa rodzinne domy dziecka. Jest to liczba nie wystarczająca na chwilę obecną. Jednak dużym sukcesem jest utworzenie nowego Rodzinnego Domu Dziecka, które miało miejsce w 2017 roku. Organizację pieczy zastępczej na terenie powiatu puckiego znacznie utrudnia ilość rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, których jest tylko 1. Ponadto z powodu braku rodzin zastępczych, w których dzieci te mogłyby zostać umieszczone docelowo okres ich pobytu w pogotowiu jest zbyt długi. W związku z tym nie ma miejsc w pogotowiu na interwencyjne przyjęcia dzieci.

Tabela nr 14 Liczba dzieci przebywająca w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej (stan na 31.12.2017 r.)

Lp	Wyszczególnienie	Liczba przebywających dzieci Rodzinne formy		
		2015	2016	2017
1.	Rodzina zastępcza spokrewniona	58	60	62
	w tym poza powiatem	4	4	3
2.	Rodzina zastępcza niezawodowa	25	26	23
	w tym poza powiatem	4	4	4
3.	Rodzina zastępcza zawodowa	14	20	16
	w tym poza powiatem	3	3	3
4.	Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	2	8	2
	w tym poza powiatem	0	0	0
5.	Rodzinny Dom dziecka	10	10	15
	w tym poza powiatem	1	1	1
	Ogółem	109	124	118

Ponadto dzieci umieszczane są również w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Puckiego znajdują się poniższe jednostki organizacyjne samorządu powiatowego:

1. Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego w Kłaninie (20 miejsc w tym 17 socjalizacyjnych, 3 interwencyjne)
2. Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego „Rodzinny Dom Dziecka Familejo” we Władysławowie (6 miejsc)
3. Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego „Rodzinny Dom Dziecka Barka” w Smolnie (8 miejsc)

Na podstawie zlecenia realizacji zadania fundacjom, powiat pucki prowadzi również:

1. Placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego „Dom dla Dzieci” w Pogórze (14 miejsc)

Tabela nr 15 Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej (stan na 31.12.2017r.)

Dzieci z terenu powiatu puckiego przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (również poza powiatem)		Liczba
1.	Placówka opiekuńczo – wychowawcza Kłanino	18
2.	Placówka Familejo	1
3.	Placówka Barka	9
4.	Placówka Pogórze	14
5.	Regionalna placówka terapeutyczna Dom Korczaka	1
6.	Inne	5
7.	Razem	48

Jak wynika z analizy danych na 166 dzieci przebywających w pieczy zastępczej 118 przebywa w jej rodzinnych formach, natomiast w placówkach opiekuńczo - wychowawczych przebywało na dzień 31.12.2017r. 48 dzieci co stanowi 28 % ogółu umieszczonych. Natomiast w rodzinnych formach pieczy zastępczej przebywa 72 % dzieci. Jest to bardzo dobry wynik ponieważ główny nacisk kładzie się na umieszczanie małoletnich dzieci w rodzinnych formach i zachowuje się kierunki określone w ustawie.

W 2017 roku na wniosek Dyrektora, który wpłynął do Starostwa Powiatowego w Pucku w 2014 roku zlikwidowano placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego „Cudaczek” we Władysławowie. Wszyscy wychowankowie tam przebywający ukończyli 18 rok życia oraz zostali zabezpieczeni poprzez umieszczenie w DPS lub w Mieszkanu Treningowym w Pucku. Najmłodsza z wychowanek została przeniesiona do Placówki opiekuńczo – wychowawczej w Kłaninie.

Istotną kwestią jest również uwzględnianie zapisu ustawy o nie umieszczaniu w placówkach dzieci poniżej 10 roku życia. Sytuacja w Powiecie Puckim przedstawia się w tej kwestii bardzo pozytywnie, tylko 4 dzieci przebywa aktualnie w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej z czego we wszystkich 4 przypadkach z powodu nie rozdzielania ze starszym rodzeństwem.

Ważny jest również aspekt umieszczania dzieci poza powiatem ze względu na brak odpowiedniej formy pieczy zastępczej na naszym terenie. Łącznie poza powiatem przebywa 10 dzieci.

Przy tak dużej liczbie umieszczeń konieczne jest ciągłe pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych.

Aktualnie liczba rodzin zastępczych z terenu naszego powiatu zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego. Wynika to z następujących powodów:

- rozwiązanie rodziny zastępczej z powodu niewłaściwego wykonywania przez nią zadań i otrzymania negatywnej oceny,
- rozwiązanie rodziny zastępczej w związku z usamodzielnieniem wychowanka,
- rezygnacja rodziny zastępczej z pełnienia funkcji.

Finansowanie pobytu dziecka w systemie pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 80 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu Rodzinny Dom Dziecka , na każde umieszczone dziecko , przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

- 1) 660 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej
- 2) 1000 zł miesięcznie w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub Rodzinnym Domu Dziecka.

Ponadto od 2016 roku wszystkie rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek 500+ na każde dziecko.

Natomiast utrzymanie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu puckiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 16 Koszt umieszczenia jednego dziecka w poszczególnych placówkach (stan na dzień 31.12.2017r.)

Lp.	Nazwa Placówki	Rodzaj placówki	Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w złotych
1.	Placówka opiekuńczo – wychowawcza w Kłaninie	socjalizacyjna	3294,53zł
2.	Placówka opiekuńczo – wychowawcza w Pogórze	socjalizacyjna	3915,58zł
3.	Placówka opiekuńczo – wychowawcza Familejo we Władysławowie	rodzinna	2597zł

5.	Placówka opiekuńczo – wychowawcza Barka w Smolnie	rodzinna	2382,24zł
Średni m-czny koszt utrzymania w placówce powiatowej			2437,87zł

Ponadto dzieci z terenu powiatu puckiego ze względu na brak miejsc w sytuacjach wyjątkowych zostają także umieszczane w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem puckim. Warto wskazać, że w roku 2017 sytuacja taka się nie pojawiła. Jednakże koszt miesięczny utrzymania dzieci dotychczasowo przebywających w placówce poza powiatem przedstawia tabela poniżej.

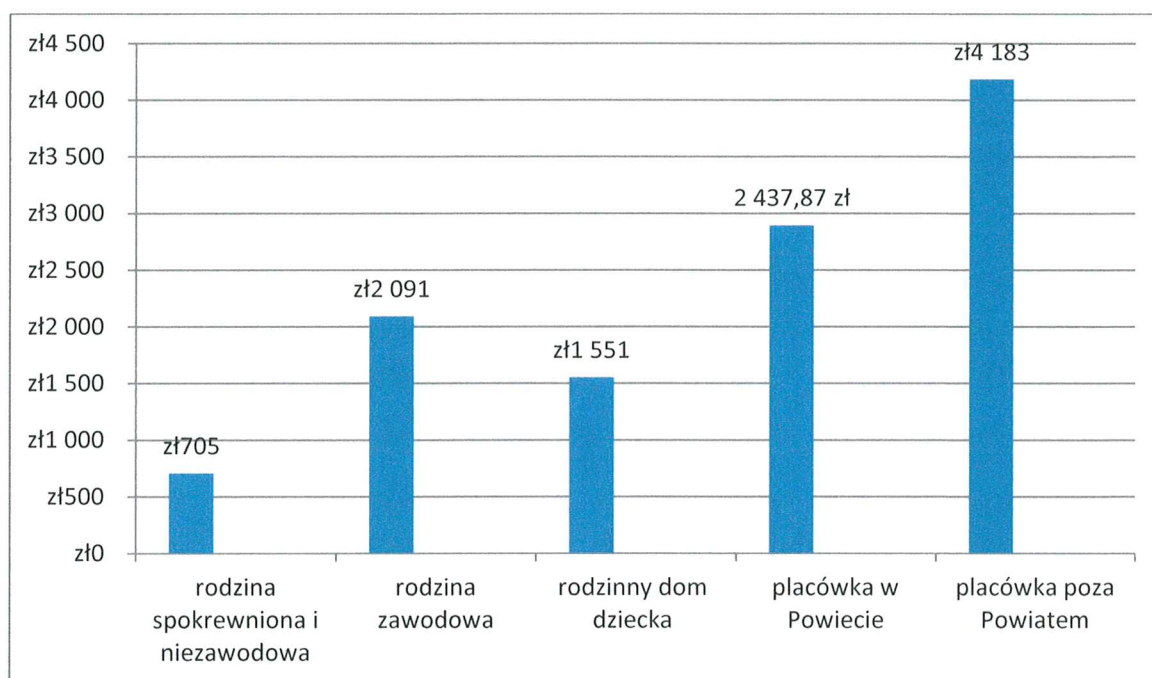
Tabela nr 17 Koszt umieszczenia jednego dziecka w poszczególnych placówkach poza powiatem (stan na dzień 31.12.2017 r.)

Lp.	Nazwa placówki	Organ prowadzący	Średni m-czny koszt
1.	Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych 77 - 300 Człuchów , ul. Koszalińska 3	PCPR Człuchów	3526,61
2.	Dom Rodzinny „Przystań” w Ogorzelczynie 62-740 Tuliszków, Ogorzelczyn 6	PCPR Turek	1964,00
3.	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna Dom im. Jana Korczaka w Gdańsku	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Gdańsk	6614,42
4.	Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna w Kazimierzy Wielkiej	Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego	5921,68
5	Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego w Opatówku 62-860 Opatówek, ul. Św. Jana 22D	PCPR Kalisz	2886,24
6	Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego „ Mieszkanie przy Jagiełły”	PCPR Słupsk	3190,00
Średni m-czny koszt dziecka umieszczonego poza powiatem			4182,46

Jak wynika z zestawienia średni m-czny koszt utrzymania 1 dziecka w placówce prowadzonej przez powiat pucki wynosi 2437,87zł , natomiast średni m-czny koszt utrzymania dziecka z Powiatu Puckiego w placówkach poza powiatem wynosi 4182,46zł Podsumowując ww. wyliczenia pozostawienie dziecka na terenie naszego powiatu jest tańszym rozwiązaniem o 1744,59 zł miesięcznie na jednym dziecku. W chwili obecnej w instytucjonalnej pieczy zastępczej poza Powiatem mamy umieszczonych 10 dzieci. Daje to miesięcznie koszt ok. 41824,60 tys. zł, rocznie jest to kwota 501 tys. zł.

Podsumowując korzystniejsze z punktu widzenia ekonomicznego jest tworzenie miejsc w pieczy na terenie naszego Powiatu. Do tego dochodzą jeszcze wszelkie argumenty merytoryczne związane z oderwaniem dziecka od rodziny, brakiem odwiedzin rodziny dziecka z uwagi na odległość, brakiem urlopowania dziecka do domu rodzinnego. Te wszystkie czynniki składowe nie sprzyjają powrotowi dziecka do rodziny biologicznej i jej reintegracji.

Wykres nr 6 Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w poszczególnych formach pieczy zastępczej.

Podsumowując koszty utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej ustalono, że najtańszą formą pieczy jest rodzina zastępcza spokrewniona i niezawodowa. Średni miesięczny koszt utrzymania w niej dziecka wynosi 705 zł. Koszt dziecka umieszczonego w rodzinnym domu dziecka wynosi miesięcznie 1.551 zł. Natomiast w rodzinie zawodowej koszt ten wynosi 2.091 zł miesięcznie.

Nie trudno zauważyć, że koszty pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej są znacznie tańszym rozwiązaniem. To nie jedyny powód dla którego należy dążyć do zmniejszenia pieczy instytucjonalnej na rzecz pieczy rodzinnej. Głównym powodem jest fakt, że dziecko przebywające w placówce ma bardzo ograniczone możliwości budowania prawidłowych relacji.

Dlatego niewątpliwie jednym z najważniejszych działań jakie należy podejmować w celu umożliwiania dzieciom wychowania w rodzinie jest promocja rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskiwanie kandydatów do pełnienia tej roli.

Warto wskazać, że w 2017 roku za zgodą Wojewody Pomorskiego zlikwidowano jedną placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego, a utworzony został nowy Rodzinny Dom Dziecka w myśl idei de instytucjonalizacji systemu pieczy zastępczej.

Poszukiwanie kandydatów na rodziców zastępczych - Promowanie rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu puckiego

W celu pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze PCPR w Pucku organizuje różnego rodzaju działania na rzecz promocji idei rodzicielstwa zastępczego. W ramach tego zadania raz w roku organizuje festyn z okazji dnia rodzicielstwa zastępczego, który odbywa się w formie pikniku rodzinnego bądź wyjazdu integracyjnego. Podczas w/w wydarzeń rozpowszechniane są informacje do środowiska lokalnego poprzez ulotki, balony, plakaty, a także za pośrednictwem biuletynów gmin z terenu powiatu puckiego, wyświetleń na telebimie w mieście Puck oraz informacji przekazywanych za pośrednictwem telewizji. Utworzona została również nowa strona internetowa instytucji oraz profil Facebook, dzięki czemu przybywa interesantów działalnością na rzecz dzieci potrzebujących właściwej opieki. Ponadto we wrześniu 2017r. przy współpracy z Centrum Kultury Promocji i Sportu we Władysławowie zorganizowany został I Bieg na rzecz Rodzicielstwa Zastępczego na 5 kilometrów w którym udział brali mieszkańcy powiatu puckiego. Podczas wydarzenia zapewnione były medale, dyplomy, nagrody rzeczowe oraz ciepły posiłek. Inicjatywa I Biegu na rzecz Rodzicielstwa Zastępczego była promowana poprzez plakaty, profil facebook, a także za pośrednictwem biuletynów gmin z terenu powiatu puckiego. W ramach realizacji w/w zadania raz w roku podczas dożynek powiatowych inicjatywę rodzicielstwa zastępczego promują pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pucku. W ciągu całego roku do instytucji oraz szkół przekazywane są materiały promujące Naszą działalność. Ponadto PCPR w Pucku tworzy działalność na rzecz pozyskiwania sponsorów. W roku 2017 uzyskano wsparcie w formie rzeczowej z firm: Decathlon, Hotel Astor, Hotel Gwiazda Morza, Hotel Primavera, Hotel Luan, Sklep Biedronka, Hotel Rejs, Centralnego Ośrodka Sportu, Muzeum Kocham Bałtyk, Teatr Wybrzeże, Multikino, Miejskiego Ośrodka Kultury „Sportu i Rekreacji” w Pucku, Restauracja Nordowy Mol. Poniżej znajdują się zdjęcia przedstawiające działalność PCPR w Pucku na rzecz pieczy zastępczej.

Wyjazd integracyjny rodzin zastępczych do Szymbarku

Dożynki powiatowe 2017 rok.

I Bieg na rzecz Rodzicielstwa zastępczego

Mimo licznych kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze nadal brak rodzin chętnych do pełnienia tej funkcji. Z drugiej zaś strony wiele osób chcących podjąć się pełnienia funkcji rodziny zastępczej przecenia swoje możliwości i kompetencje w tym zakresie i nie zostaje zakwalifikowanych do pełnienia tej funkcji.

Wiele osób sądzi, że jeśli poradziło sobie bez większych porażek z wychowaniem własnych dzieci, posiadają wystarczająco duży dom, to są to odpowiednie warunki do zaopiekowania się dzieckiem pochodzącym z rodziny dysfunkcyjnej. Doświadczenia ostatnich lat jednak wskazują, że jest to mylny sposób myślenia. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb przez opiekunów zastępczych jest sprawą oczywistą, ale na tym nie kończy się rola rodziny zastępczej, która jest o wiele bardziej skomplikowana i trudna.

Zwiększenie liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej jest uzasadnione tym bardziej, że pobyt dzieci w pieczy zastępczej jest długi. Najwięcej dzieci ma za sobą długoletni okres pobytu w pieczy, co obrazuje poniższa tabela nr 18.

Tabela nr 18 Czas pobytu dzieci w pieczy

Lp.	Liczba dzieci przebywających w pieczy stan na 31.12.2017r.							
	Wyszczególnienie	Okres pobytu						
		Dzieci umieszczone w pieczy ogółem	Do 3 m-cy	Powyżej 3 do 6 m-cy	Powyżej 6 m-cy do 12 m-cy	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat do 3 lat	Powyżej 3 lat
1.	Rodziny spokrewnione	76	0	1	5	8	6	56
2.	Rodziny niezawodowe	26	0	0	2	5	0	19
3.	Rodziny zawodowe	13	0	0	0	2	4	7
4.	Pogotowia rodzinne	3	0	0	0	2	0	1
5.	Rodzinny dom dziecka	9	0	0	1	0	0	8
6.	Placówki opiekuńczo - wychowawcze	39	0	4	7	5	4	19
Razem		166	0	5	15	22	14	110

Natomiast do adopcji w latach 2015, 2016 i 2017 zgłoszono łącznie 43 wychowanków, co obrazuje tabela nr 19.

Tabela nr 19 Liczba dzieci zgłoszona do adopcji

Rok	Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji	
	Ogólna liczba zgłoszonych dzieci wolnych prawnie (do adopcji)	Liczba dzieci adoptowanych/w procesie adopcji
2015	23	3
2016	7	0
2017	13	3
Razem	43	6

Jak wynika z powyższego do Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego zgłoszono w 2017 roku 13 dzieci, natomiast tylko 3 dzieci zostało przekazanych do adopcji. Wynika to między innymi z faktu, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ma ustawowy obowiązek zgłaszania dzieci wolnych prawnie natomiast nie wszystkie dzieci mogą być poddane procesowi adopcji. Im starsze dziecko zgłoszone do adopcji, tym mniejsza szansa na znalezienie dla niego rodziny adopcyjnej.

Dzieci z niepełnosprawnością, z zespołem FAS, wadami genetycznymi oraz z różnymi obciążeniami również mają mniejsze szanse. Do adopcji należy również zgłosić dzieci wolne prawnie, które przebywają w pieczy u dziadków i najbliższej rodziny. Dzieci te ze względu na silne więzi z opiekunami zastępczymi nie zostają zakwalifikowane do adopcji ze względu na brak gotowości do niej.

Konieczne jest jednak szybkie regulowanie sytuacji prawnej poprzez pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców zwłaszcza dzieci małych, które od wczesnych lat przebywają w pieczy.

Problematyka rodzinnej pieczy zastępczej oraz dziecka przebywającego w systemie pieczy zastępczej

Podstawowa trudność przedstawiona jest w samej nazwie „rodzina zastępcza”. Oznacza to, że opiekunowie sprawują w zastępstwie opiekę za rodziców biologicznych. Ale nie znaczy to, że rodzice biologiczni znikają z życia dziecka. Rodzice biologiczni uczestniczą w procesie wychowawczym nie zawsze w pozytywny sposób, realnie lub jedynie

pozostając w świadomości dziecka. Kontakty rodziców biologicznych z dziećmi w wielu przypadkach odbywają się bardzo rzadko i destrukcyjnie wpływają na funkcjonowanie małoletnich w rodzinie zastępczych, zaburza to bowiem wypracowane poczucie bezpieczeństwa w rodzinie. W pracy z rodzinami zauważalny jest u dzieci ogromny konflikt lojalnościowy wobec rodziców zastępczych i biologicznych. Ponadto mimo posiadanych kompetencji bardzo trudno pogodzić się rodzinom zastępczym z faktem chęci kontaktu z rodzicami, którzy nie rzadko byli jednocześnie sprawcami przemocy wobec dzieci.

Ofiarą tego konfliktu jest oczywiście dziecko, które pozostaje w pewnej oczywistej sprzeczności - z jednej strony kocha i uznaje rodzica, z drugiej strony często jest wobec niego krytyczne i chciałoby się identyfikować z opiekunami, obawia się jednak bycia nielojalnym i tym samym „zdradzania” ojca i matki.

Czasami większą trudnością jest całkowity brak rodzica – dziecko oczekuje spotkania, zainteresowania z jego strony, a rodzic tego nie daje - nie odwiedza, albo umawia się na wizyty i nie przychodzi w ustalonych terminach. Cała złość i smutek odrzucenia spadają na rodzinę zastępczą - dziecko nie radzi sobie z trudnymi emocjami i często zwraca się przeciwko opiekunowi, reaguje agresją lub całkowitą apatią i depresją.

Kolejnym problemem rodzin zastępczych jest nadal zbyt mały zakres wiedzy specjalistycznej z zakresu psychologii, pedagogiki i pokrewnych dziedzin. Zauważa się także małą otwartość i szacunek dla tego rodzaju wiedzy w połączeniu ze zmianą sytuacji społecznej rodziny. Problem ten najbardziej widoczny jest w przypadku rodzin zastępczych spokrewnionych oraz niezawodowych, które mimo takiej możliwości nie chcą korzystać z oferty PCPR.

Coraz częściej ujawniają się problemy związane z wykorzystaniem seksualnym, przemocą lub kompletnym odrzuceniem przez rodzica. Wiele dzieci prezentuje odmienne niż kilka lat temu trudności wychowawcze spowodowane zranieniami i zaniedbaniami w domu rodzinnym. Wydaje się, że kluczowe znaczenie ma zrywanie więzi lub brak stworzenia

w ogóle prawidłowej więzi z jakimkolwiek obiektem we wczesnym dzieciństwie. Są to dzieci, które mają kłopot z nawiązaniem nowej relacji w rodzinie zastępczej, z przywiązaniem, okazywaniem emocji. Z kolei rodzina zastępcza często oczekuje ujawniania, szczególnie pozytywnych emocji.

W wielu przypadkach ujawniają się skutki wieloletniego zaniedbania opiekuńczo – wychowawczego najbliższej rodziny wobec dzieci. Wychowankowie przebywający w rodzinach zastępczych często nie są w stanie znieść tylu dobrych emocji naraz, nie potrafią udźwignąć rodzinnej atmosfery. Często są agresywne, okazują złość, gniew i smutek, bo nie znają pozytywnych uczuć. Są „zamrożone” emocjonalnie. Ponadto nieprzystosowane do życia społecznego. Mają zaległości szkolne, sprawiają trudności wychowawcze, są nadpobudliwe, czasami zdemoralizowane, nie znają zasad współżycia społecznego. Nie mają szacunku do ludzi, pracy, pieniądza, niszczą rzeczy, nie okazują wdzięczności. Czasami nie znają także podstawowego korzystania

z urządzeń sanitarnych, higieny. W tym wszystkim brak szczepień albo innej opieki medycznej nie wydaje się być już dużym problemem. Coraz częściej już małe dzieci przejawiają poważne zaburzenia psychiczne, wymagające interwencji i długotrwałych terapii. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej często narażone są na wystąpienie FAS – Alkoholowy Zespół Płodowy, jednostkę chorobową, której przyczyną jest spożywanie alkoholu w ciąży. Dzieci narażone na działanie alkoholu w okresie prenatalnym, mają uszkodzony układ nerwowy, a co się z tym wiąże, ich mózgi nie pracują prawidłowo. Dzieci z FAS wykazują się:

- zaburzeniami zachowania, co nie wynika z ich złośliwości tylko zaburzeń pamięci oraz brakiem umiejętności przewidywania konsekwencji własnych działań oraz planowaniem. Ponadto niejednokrotnie mają uszkodzony układ sensoryczny, co, z racji nieprawidłowo odbieranych bodźców z zewnątrz, powoduje u nich nadpobudliwość, nadwrażliwość lub obniżony próg wrażliwość
- zaburzeniami więzi, co jest najtrudniejszym aspektem spektrum zaburzeń poalkoholowych, ponieważ dzieci z FAS, aby zostać zaakceptowane przez rówieśników czy osoby dorosłe są w stanie przekraczać granice powszechnie uważane prawidłowe
- trudności z liczeniem, gospodarowaniem pieniędzmi, znajomością zegara, orientacją w terenie
- niskim poziomem radzenia sobie w sytuacjach społecznych
- brakiem możliwości lub niezdolność do rozwiązywania problemów, kontroli nad popędem seksualnym, refleksji, wyciągania wniosków, rozumienia pojęć abstrakcyjnych (czas) oraz trudności w zakresie myślenia przyczynowo – skutkowego.

W tej sytuacji nie wystarczy duży dom i otwarte serce.

Poniższa tabela przedstawia ile dzieci z pieczy zastępczej korzysta z pomocy psychologicznej, terapeutycznej, psychiatry lub przebywało w szpitalu psychiatrycznym, a także tych które poddane były diagnozie Fas. Ważnym problemem w niesieniu pomocy w zakresie zdrowia psychicznego dziecka jest problem dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, które nie mogą pracować terapeutycznie z tym samym psychologiem lub terapeutą. W związku z powyższym wiele dzieci korzysta z pomocy psychologicznej poza powiatem puckim co wiąże się z kosztownymi dojazdami.

Tabela nr 20 Liczba dzieci korzystająca ze specjalistycznej pomocy z zakresu zdrowia psychicznego (stan na 31.12.2017r.)

Lp.	Forma pomocy	Liczba korzystających dzieci
1.	Pobyty w szpitalu psychiatrycznym	7

2.	Psycholog/terapia	48
3.	Psychiatra	52
4.	Diagnoza Fas	10

Opieka zastępcza wymaga wielu pokładów cierpliwości, wiedzy z wielu dziedzin. Wymaga stabilności własnej psychiki, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, mediowania, szybkiego reagowania, znajomości form i możliwości pomocy oraz otwartości na tę pomoc. Negatywne opinie o terapii psychologicznej - „po co rozgrzebywać rany, lepiej niech dziecko zapomni” są sprzeczne z nauką, wskazują na całkowitą ignorancję problemów związanych z tak delikatną strukturą jaką jest psychika dziecka. Ciągłe pewien opór w społeczeństwie budzi konieczność konsultacji psychiatrycznej, stosowania farmakoterapii.

Podsumowując - poszukując rodzin zastępczych należy koncentrować się na ludziach o wielkich sercach, gotowych przyjąć pod swój dach pozbawione opieki dziecko, ale ze świadomością wszelkich problemów i konsekwencji z tego wynikających. Gotowych i otwartych na poszukiwanie pomocy i ciągle podnoszenie swoich kompetencji, czyli specjalistów.

Przez lata funkcjonowania systemu w Powiecie Puckim wyłoniła się taka grupa. Grupę tą stanowią głównie rodziny zawodowe i niezawodowe. Są to ludzie, którzy oprócz chęci pomocy mają jeszcze odpowiednie kompetencje i umiejętności. Pracują nad wyrównywaniem deficytów swoich wychowanków, również tych psychicznych i emocjonalnych, dbają o edukację i wszechstronny rozwój. Budzą aspiracje życiowe dzieci, którymi się opiekują, pokazują życie odmienne od tego, jakie znają z domu rodzinnego. Niestety zdarzają się osoby, które tej roli nie podołały. Niepowodzenie zawsze najtrudniejsze jest dla dziecka, bo to ono czuje się winne, mało wartościowe i po raz kolejny odrzucone. Najczęściej osoby rezygnujące z funkcji obarczają dziecko winą za zaistniałą sytuację. Nie widzą własnych błędów wychowawczych, własnych deficytów emocjonalnych czy innych problemów, które doprowadziły do rozwiązania rodziny zastępczej.

Podczas szkoleń kandydatów należy położyć jeszcze większy nacisk na emocjonalną stronę wychowania i opieki, organizowanie różnorodnych szkoleń, wykładów, warsztatów i superwizji. Rodziny, które utrzymują stały kontakt z organizatorem pieczy zastępczej konsultują się, doksztalcają, a co za tym idzie lepiej radzą sobie ze sprawowaniem opieki.

PCPR w Pucku kwalifikując kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej działa zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także z utworzoną procedurą kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze.

W roku 2016 kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej uzyskały 4 rodziny. Nadal potrzebna jest popularyzacja idei rodzinnej opieki zastępczej, przedstawienie rzeczywistych potrzeb, jak również wskazanie kierunków zmian.

System pomocy rodzinom zastępczym oraz dziecku przebywającemu w systemie pieczy zastępczej

Analizując problematykę rodzin zastępczych i dziecka pozbawionego właściwej opieki dużym problemem jest utrudniony dostęp rodzin zastępczych, a także brak odpowiedniej kadry zatrudnianej w placówkach opiekuńczo - wychowawczych do specjalistycznej pomocy. Należy wskazać, że na terenie powiatu puckiego nie funkcjonuje placówka opiekuńczo terapeutyczna co utrudnia zapewnienie dzieciom tego wymagającym specjalistycznej pomocy. Ponadto, z ustaleń dokonywanych w toku przeprowadzonych przez zespoły inspektorów Wojewody Pomorskiego działań kontrolnych, wynika, że do placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego trafia coraz większa ilość dzieci, które wymagają specjalistycznych oddziaływań wychowawczych.

Ważna jest rola koordynatora, który wspiera rodziny w ich naturalnym środowisku.

Na terenie powiatu puckiego wszystkie rodziny zastępczej są objęte pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z zachowaniem limitu 15 rodzin zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2017r. poz. 697). Zadaniami koordynatora jest m. in

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka w nawiązywaniu wzajemnego kontaktu;
- współpraca z asystentem rodziny w celu opracowania planu pracy z rodziną;
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej;

Ponad pomoc jakiej udziela bezpośrednio koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej podejmuje szereg działań na rzecz ulepszania systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu. Pełnienie funkcji rodzica zastępczego wymaga nie tylko właściwych predyspozycji, odpowiedniego przygotowania, ale także systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji, a także stałego monitorowania oraz korzystania z ofert wsparcia ze strony PCPR w Pucku.

W PCPR w Pucku dla rodzin zastępczych oferuje się pomoc pedagogiczną, psychologiczną, psychoterapeutyczną oraz prawną.

W PCPR w Pucku organizowana jest grupa wsparcia oraz superwizja dla rodzin zastępczych.

PCPR w Pucku organizuje zajęcia dodatkowe dla dzieci: Mikołajki, Dzień Pizzy, Akcja Książka, zajęcia plastyczne, Grupa edukacyjno motywacyjna dla usamodzielniającej się młodzieży, pieczenie babeczek, zajęcia football 3, zajęcia z języka angielskiego.

Ponadto w PCPR prowadzi się zajęcia „Szkoły dla rodziców” w trakcie której rodzice mają szansę podwyższać swoje kompetencje opiekuńczo – wychowawcze.

PCPR w Pucku organizuje szkolenia dla rodzin zastępczych. (Tematyka: Fas, Dopalacze, rozwój seksualny dziecka, Pierwsza pomoc).

PCPR w Pucku organizuje oraz przekazuje dla dzieci oraz rodzin wsparcie rzeczowe w okresie świątecznym (paczki dla dzieci oraz żywność)

PCPR w Pucku nawiązuje kontakt z licznymi sponsorami na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

PCPR w Pucku na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych współpracuje z środowiskiem lokalnym, instytucjami pomocowymi, kościołami, szkołami, komisariatami policji, szpitalami, PPP oraz Sądami Rodzinnymi.

Opuszczenie pieczy zastępczej

Nasilające się problemy psychiczne i emocjonalne wśród wychowanków wskazują na potrzebę rozbudowania systemu wspierania opiekunów usamodzielnienia oraz zwiększenia dla nich oferty pomocowej, a zwłaszcza program usamodzielnienia przygotowującego wychowanków do dorosłego życia.

Im dłuższy pobyt w pieczy tym większa potrzeba zintensyfikowanych działań przygotowujących do opuszczenia systemu i samodzielnej egzystencji. Liczba rodzin źle funkcjonujących i objętych dozorem oraz rosnąca liczba małoletnich, których rodzice zostali ograniczeni we władzy rodzicielskiej powoduje stałe zagrożenie i potrzebę rozwoju pieczy zastępczej.

Moment w którym dziecko opuszcza system pieczy zastępczej najczęściej jest momentem w którym ponownie spotykają się ze sobą zdania różnych instytucji pomocowych.

Dlatego system niesienia pomocy rodzinie przeżywającej trudności winien być silnie zintegrowany z systemem niesienia pomocy wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą, którzy zbyt późno trafiając do pieczy zastępczej nie mają szans na rodzinę adopcyjną. W związku z powyższym po ukończeniu 18 roku życia bardzo często wracają do środowiska rodziny biologicznej przez co znajdują się w grupie ryzyka, nie rzadko są klientami pomocy społecznej.

Tabela nr 21 Liczba dzieci, które opuściły pieczę w związku z uzyskaniem pełnoletności

Lp	Wyszczególnienie	2015	2016	2017

1.	Liczba osób które opuściły pieczę	23	3	21
2.	W tym: otrzymują świadczenia na kontynuację nauki	12	2	15

Pomoc jaką między innymi oferuje PCPR w Pucku to nie tylko zapewnianie i organizacja opieki dzieciom pozbawionym możliwości wychowywania się w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

Poza tym ze wsparcia PCPR korzysta również młodzież, która opuściła pieczę zastępczą po uzyskaniu pełnoletności, co nie oznacza całkowitego opuszczenia systemu pieczy zastępczej. Osoby te korzystają z pomocy w formie wsparcia finansowego na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Udziela się im również wsparcia i pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Osoby, które ukończyły pełnoletność korzystają również ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, które prowadzi w ramach zlecenia realizacji zadania Fundacja „Rodzinny Gdańsk” dla 6 osób.

Ponadto w 2017 roku rozpoczęto realizację projektu o nazwie „System aktywacji społeczno zawodowej w powiecie puckim” AKTYWATOR w ramach którego prowadzone jest mieszkanie Treningowe dla 4 usamodzielniających się wychowanków.

Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Przedstawiona analiza oraz opis działań PCPR w Pucku wskazuje, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej sukcesywnie podejmuje działania na rzecz ulepszenia warunków do realizacji zadań zawartych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Najistotniejszymi problemami ograniczającymi realizację zadań dotyczących systemu pieczy zastępczej występującymi w powiecie są:

- problemy kadrowe,
- problemy finansowe,
- brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- ograniczony dostęp do specjalistów,
- ograniczony dostęp do mieszkalnictwa socjalnego.

- brak jednolitego systemu pomocy rodzinom w instytucjach pomocowych oraz współdziałania

Analiza SWOT systemu pieczy zastępczej w Powiecie Puckim

Mocne strony	Słabe strony
1. Utrzymująca się korzystna proporcja pomiędzy rodzinnymi a instytucjonalnymi formami pieczy zastępczej. 2. Lepsza współpraca podmiotów działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. 3. Prowadzenie mieszkania chronionego dla 6 usamodzielnianych wychowanków. 4. Prowadzenie mieszkania treningowego dla 4 wychowanków. 5. Utworzenie Rodzinnego Domu Dziecka. 6. Systematyczny rozwój ofert pomocy dziecku i rodzinie. 7. Stała współpraca z środowiskiem lokalnym na rzecz pieczy zastępczej. 8. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych. 9. Prowadzenie Superwizji dla rodzin zastępczych.	1. Niewystarczające finanse w stosunku do potrzeb. 2. Rotacja pracowników Zespołu ds. pieczy zastępczej. 3. Brak kandydatów do pracy. 4. Ograniczony dostęp do specjalistów. 5. Daleki dojazd do specjalistów. 6. Brak mieszkalnictwa socjalnego dla usamodzielnianych wychowanków. 7. Niedostateczny system badań i analiz sytuacji usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej. 8. Brak adekwatnych mechanizmów oceny skuteczności podejmowanych działań. 9. Brak ścisłej współpracy i działań interdyscyplinarnych z rodzinami biologicznymi

10. Promocja rodzicielstwa zastępczego.	których dziecko zostało umieszczone w pieczy. 10. Mała liczba kandydatów na rodziny zastępcze. 11. Brak chętnych do prowadzenia rodzinnych domów dziecka. 12. Brak specjalistycznych rodzin zastępczych dla dzieci ze specyficznymi potrzebami. 13. Rozproszone dane dotyczące źle funkcjonujących rodzin biologicznych.
Szanse	Zagrożenia
1. Możliwości prawne – ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. 2. Współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy osobami i instytucjami działającymi w systemie pieczy zastępczej. 3. Wsparcie finansowe ze źródeł zewnętrznych (MPiPS, EFS) 4. Rozwijająca się współpraca z sektorem pozarządowym.	1. Brak motywacji rodzin biologicznych do zmiany swojej sytuacji i odzyskania opieki nad dziećmi przebywającymi w pieczy. 2. Rosnąca liczba dzieci i młodzieży ze specyficznymi potrzebami, dla których może brakować adekwatnych form opieki. 3. Małe zainteresowanie mieszkańców powiatu funkcją rodzica zastępczego. 4. Brak wystarczających środków z budżetu powiatu na realizację zadań w zakresie pieczy zastępczej. 5. Wzrastająca liczba dzieci wymagających opieki zastępczej.

	6. Brak stabilizacji kadry i specjalistów. 7. Wzrastająca liczba przypadków przemocy domowej. 8. Wzrastająca liczba osób z problemami psychicznymi (depresje, samobójstwa, okaleczenia).
--	--

Cele i zadania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020

Cel I. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej

Cele szczegółowe:

1. Promowanie działań na rzecz pozyskiwania kandydatów na rodziców zastępczych oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin zastępczych.
3. Zapewnienie i udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom zastępczym.
4. Tworzenie warunków do zmiany sprawowanej opieki poprzez ustalenie limitu rodzin zastępczych.
5. Wsparcie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej (wolontariat, grupy wsparcia i samopomocowe, grupy korekcyjno- edukacyjne, superwizje).
6. Rozwój współpracy jednostek pomocy społecznej i rynku pracy na rzecz pieczy zastępczej.

Cel II. Doskonalenie istniejącego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej

Cele szczegółowe:

1. Zmniejszenie liczby wychowanków w placówkach socjalizacyjnych.

2. Przygotowanie w porozumieniu z gminami i realizacja programów pracy z rodziną naturalną dziecka.

Cel III. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia

Cele szczegółowe:

1. Opracowanie i realizacja programów usamodzielniających się wychowanków.
2. Zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych usamodzielnianych wychowanków.
3. Przygotowanie i realizacja programów profilaktycznych dla wychowanków przebywających w pieczy zastępczej.
4. Rozwój form pomocy mieszkalnej dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
5. Tworzenie warunków dla grup wsparcia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.
6. Udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej na usamodzielnienie.

Zakładane rezultaty realizacji programu

1. Niwelowanie mitów i stereotypów na temat pieczy zastępczej
2. Zmiana niekorzystnego wizerunku pieczy zastępczej
3. Wzrost liczby rodzin zastępczych.
4. Zmniejszenie liczby rozwiązanych rodzin zastępczych.
5. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej instytucjonalnej.

Zagrożenia dla realizacji działań w programie

1. Niewystarczająca ilość środków na rozwój pieczy.
2. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
3. Małe zaangażowanie rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny.
4. Trudności we współpracy z innymi instytucjami.
5. Trudności w dostępie do pomocy specjalistycznej dla dzieci.

Planowany limit rodzin zastępczych

Doświadczenie lat poprzednich oraz nowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej wymuszają konieczność promowania, porządkowania i szacowania. W związku z tym ważnym zadaniem programu jest ustalenie corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych działających na terenie powiatu puckiego, sporządzonego na podstawie analizy potrzeb, zagrożeń w środowisku oraz możliwości finansowych powiatu.

Tabela nr 25 Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018-2020

Lp.	Rok	Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych
1.	2018	8
2.	2019	9
3.	2020	10

Tabela nr 26 Szacowany koszt funkcjonowania rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018-2020

Lp.	Rok	Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych	Koszt funkcjonowania rodzin
1.	2018	8	252,48zł
2.	2019	9	284,04zł
3.	2020	10	315,60zł

Źródła finansowania

Źródłem finansowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej są środki pochodzące z:

1. budżetu powiatu
2. budżetu państwa
3. budżetu samorządów gminnych
4. odpłatności rodziców biologicznych
5. EFS w ramach projektów

Adresaci projektu

Beneficjentami programu są:

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej
2. Rodziny zastępcze
3. Osoby prowadzące rodzinne domy dziecka
4. Rodziny pomocnicze
5. Osoby usamodzielniane
6. Personel placówek opiekuńczo-wychowawczych
7. Koordynatorzy, pracownicy organizatora pieczy zastępczej

Realizatorzy programu

Realizatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pucku.

Kluczowymi partnerami w realizacji działań stanowiących operacjonalizację programu są w szczególności: rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo - wychowawcze, sądy, ośrodki pomocy społecznej, instytucje rynku pracy, instytucje oświaty i kultury, przedsiębiorstwa, podmioty ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe.

MONITORING I EWALUACJA:

1. Monitoring będzie podlegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pucku.
2. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, słownie przez analizę założonych wskaźników.

Celem ewaluacji będą następujące stwierdzenia:

- Czy program stwarza możliwość postępu w zakresie rozwoju rodzin zastępczych?
- Czy rodzinna piecza zastępcza ma pierwszeństwo przed pieczą instytucjonalną?
- Czy zagwarantowano wystarczające środki finansowe na realizację programu?
- Które metody pracy z rodziną dają oczekiwane rezultaty, a które należy zmienić?

Podstawy ewaluacji stanowić będą:

- o rozmowy z opiekunami i rodzinami zastępczymi,
- o wypowiedzi ustne beneficjentów,
- o oświadczenia wydawane przez beneficjentów,
- o spotkania z dziećmi i rodzicami,
- o indywidualne programy usamodzielniania,

- okresowe oceny sytuacji dziecka oraz funkcjonowania rodziny zastępczej.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie będzie raz w roku przedkładać Radzie Powiatu Puckiego sprawozdanie merytoryczne i finansowe z przebiegu programu wraz ze sprawozdaniem z działalności jednostki.

